

Het Gouverneur-generaatschap van Indië.

Reeds in het begin dezes jaars vestigden wij de aandacht op het hoog belang, om, terwijl men voor Indië eene nieuwe wettelijke, op constitutioneele grondslagen rustende, inrigting van bestuur voorbereidt, tot het Gouverneur-generaatschap eenen man te roepen, doordrongen van de noodzakelijkheid der nieuwe regeerwijze, iemand, die den wil, om iets beters tot stand te brengen, met het vermogen paart om het nit te voeren. Wijzende op de anomalie aan het Gouverneur-generaatschap op den voet zoo als het thans bestaat — eene grillige combinatie van Oostersch despotisme en onderdanige Europesche minister-diensten — zeyden wij: »De Gouverneur-generaal moet niet langer half-god half-slaaf zijn, maar de constitutioneele dienaar eener constitutioneele regering, met de behoorlijke magt voorzien, om in zijnen werkkring vrij en zelfstandig te handelen, doch steeds verantwoordelijk voor hetgeen hij verrigt en binnen wettelijke grenzen gebonden. Er moet harmonie zijn tusschen de regering in het moederland en de regering in de koloniën, maar verscheidenheid in vorm en toepassing, naarmate van de verscheidenheid van toestanden en omstandigheden. Het Gouverneur-generaatschap moet juist het omgekeerde zijn van wat het tot nu toe geweest is; de willekeur moet onmogelijk gemaakt en de kring der wettige bevoegdheden uitgebreid worden.» Een geacht inzender in ons blad, die de Oost, ook uit eigene aanschouwing, kende, merkte te regt op: »Dat men den geschikten persoon voor de betrekking van Gouverneur-generaal van onze O. I. bezittingen nog niet gevonden heeft, kunnen wij ons begrijpen, als men dien persoon alleen zoekt onder de hooge ambtenaren van Nederland. Hoe voortreffelijk iemand in ons land ook gediend, hoeveel ijver en bekwaamheden hij aan den dag gelegd hebbe in de administrative dienst hier te lande, kan dit, naar onze wijze van zien, toch nimmer stof opleveren om als Gouverneur-generaal op te treden; al heeft zulk een persoon de kennis van onze O. I. bezittingen zelfs tot een onderwerp van studie gemaakt, dan zal hij daar toch, in vergelijking van hen, die daar jaren vertoefd hebben, als vreemdeling aankomen, en in alle zaken, die hij meer op de adviezen van anderen moet overwegingen moeten aangaan. Dit maakt in den aanvang reeds hem dadelijk van de omringende personen afhankelijk, en bezig gehouden door vorstelijke eerbewijzingen, waaraan hij nimmer gewoon was, blijft er te weinig tijd over om zich met de zaken bekend te maken. Speedig gaat de grootste ijver onder zulke omstandigheden verloren, en laat men het beheer der zaken aan anderen over, terwijl men alleen gebruikt wordt om de verantwoordelijkheid zoowel van de misslagen als van de goede daden van regering te dragen. Hij trekt de persoonlijke voordeelen van de betrekking, zonder wezenlijk die betrekking te vervullen, en wordt door eenen secretaris-generaal of andere hooge ambtenaren als speel-

pop gebruikt; de intrigant vindt onder zulke omstandigheden schoon spel en de bekwame en ijverige raadsliden moeten dikwijls voor zelfzoekende en kruipende dienaren plaats maken. Het volslagen gemis aan, of althans de gebrekkige kennis van de Maleische taal, van zulk een persoon, dwingt hem het staatkundig verkeer met de Indische vorsten bijna geheel aan anderen over te laten. — Dat een persoon, met de rijkste en edelste gaven der natuur begiftigd, al die moeilijkheden zal overwinnen, willen wij erkennen; maar zoo hoogst zeldzaam worden die aangetroffen, dat wij althans meenen, dat bij de keuze van een gouverneur-generaal er niet in den regel op gerekend mag worden zoo een te vinden; tevens zal men bij waarlijk groote mannen opmerken, dat zij met angstige nauwgezetheid zich in eene enkele rigting bewegen en zelden door de eerezucht zich laten verlokken, om in lateren tijd in eene andere rigting van hunne bekwaamheden te doen blijken. Indien deze door de zelfkennis tot de voorzigtigheid gebragt worden, om zich op geen ongekend terrein te wagen, hoeveel te meer moesten dan de niet bijzonder begaafden, dat in acht nemen; deze echter slechts een' veelal onverdienden naam hebbende te handhaven, zijn roekelozer. — Werd ons de vraag gedaan waar men een gouverneur-generaal moet zoeken, dan antwoordden wij, onder de Indische ambtenaren; en wel bij voorkeur onder diegenen, welke niet alleen Java, maar den geheelen Oost-Indischen Archipel kennen. Het eiland Java eischt niet alléén een' bestuurder, maar ook Sumatra, Borneo, Celebes en de Molukkos. De belangen van talloze inlanders moeten aan een' persoon worden opgedragen, die met die belangen bekend is; de uitgestrekte bezittingen buiten Java eischen een bestuurder, die in de lang verwaarloosde behoeften weet te voorzien, en die streken uit den staat van verval kan opheffen, waarin zij jaren lang door onbekendheid en zorgeloosheid van de bestuurders verkeerd hebben.»

De inzender wees toen iemand aan, die in zijne oogen aan de vereischten van eenen Gouverneur-generaal ten volle beantwoordde, een' man, die lang in onderscheidene betrekkingen in de Oost werkzaam geweest, steeds door allen, die in de gelegenheid waren hem te bejoodelen, met uitstekenden lof vermeld werd: den heer A. L. WEDDIK (1), thans werkzaam aan het ministerie van Koloniën in de betrekking van secretaris-generaal, en wien wij, indien niet al onze be-rigten over hem logenachtig zijn, eene eerste plaats zouden wenschen te zien innemen, in de lijst der koloniale mannen, die door het publiek voor het vertegenwoordigerschap in aanmerking worden genomen.

Zonder nu aan te nemen, dat niemand anders dan de heer WEDDIK geschikt is voor Gouverneur-generaal van onze Oost-Indische bezittingen,

(1) Zie het stuk: *Wie zal den heer ROCHUSSEN opvolgen?* opgenomen in no. 36, woensdag 20 februari dezes jaars, waar men tevens vermeld kan vinden in welke betrekkingen de heer WEDDIK in de Oost is werkzaam geweest.

moeten wij erkennen op eene allernaangenaamste wijze verrast te zijn, toen ons dezer dagen het gerucht ter oore kwam, ook in eenige dagbladen vermeld, waarbij de heer BRUCE, commissaris des Konings in de provincie Overijssel, als Gouverneur-generaal gedoodverwd werd. De heer BRUCE, eerst opposant en daarna bekeerd tot de alleen-Gouverneur-makende behoudsleer, door een constitutioneel ministerie voorgedragen tot een der allerhoogste en belangrijkste posten, die een ministerie te begeben heeft! Het is mogelijk, dat de heer BRUCE thans weder, door de gebeurtenissen der twee laatste jaren tot nadenken gebragt, tot zijne eerste liefde is teruggekeerd en de conservativiteit voor de liberaliteit heeft laten varen. *A tout pécheur miséricorde* en men zal gaarne, den heer BRUCE voor de zonde des behouds absolutie gevende, den conservativen Gouverneur voor den vrijzinnigen commissaris des Konings inwisselen. Maar om de vrijzinnige beginselen in een land, dat tot nu toe zeer onvrijzinnig beheerscht werd, in te wijden, daarvoor, gelooven wij, moet men alléén mannen kiezen die in de vrijzinnige leer nooit gestruikeld hebben.

Welke aanspraak of, om ons beter uit te drukken, wat motief kan de heer BRUCE, of kan men voor den heer BRUCE, doen gelden, dat eenigzins het onverklaarbare dezer keuze rechtvaardigt? De heer BRUCE is Gouverneur eener provincie (oude stijl); ziet men misschien eenige, voor het alledaagsch verstand onmerkbare, connectie tusschen het Gouverneurschap eener Nederlandsche provincie en het Gouverneur-generaatschap eener kostbare kolonie van ongeveer 12 miljoen zielen? Indien het Gouverneurschap eener provincie eene kweekschool is voor het Indische Gouverneur-generaatschap, waarom dan niet liever, bij wege van ancienniteit, den meest bedaaften, dus ook den meest beproefden en gelouterden onzer Gouverneurs geroepen? Al wat onze inzender aanvoerde over het verkeerde om eenen man tot Gouverneur-generaal te benoemen, die geen ander motief kan doen gelden, dan dat hij één van Nederland's »hooge ambtenaren» is en bekwaamheid heeft aan den dag gelegd in de administrative dienst hier te lande, is in volle mate op den heer BRUCE toepasselijk. De heer BRUCE heeft nooit enig bewijs gegeven, dat hij Indië en zijne behoeften kende, en kennis te maken op het oogenblik, dat men begint het vreemde land en de vreemde bevolking te regeren, is te laat. Men wordt dan weder onvrijzinnig »de speelpop van den secretaris-generaal of andere hooge ambtenaren,» de officiële zondenboek voor al wat onder des Gouverneur's naam gezondigd wordt en, bij gebrek van eigen inzicht en kennis, de blinde en onderworpen ten-uitvoer-legger van bevelen van den minister van Koloniën.

Zal onze koloniale bezittingen eene teleurstelling zijn, zoo men eenen man aan het hoofd stellen, die karakter paart aan kennis van het land en de bevolking; die den wil bezit om goed te doen, met de magt om aan

den wil uitvoering te geven. Maar men bepaalt dan zijne keuze niet tot ex-vrijzinnige ex-behouders; men benoemt gene Gouverneurs BRUCE.

Buitenlandsche berigten.

HONGARIJE.

Sedert de afzetting van Haynau schijnt de bevrediging van Hongarije voorsp. ediger te gaan en niemand denkt meer aan den man die in dat ongelukkig land zoo gevreesd werd. Intusschen wacht men nog op het zoo vurig verlangde statuut waarbij de nieuwe organisatie van Hongarije definitief moet geregeld worden, en het schijnt dat men met de uitvaardiging daarvan wil wachten tot na de nieuwe telling der inwoners van dat koninkrijk, naar hunne verschillende nationaliteiten, om het beginsel van gelijkheid dier nationaliteiten, bekrachtigd door het Charter van 4 maart, des te duidelijker te doen uitkomen en om daarin tegelijkertijd eenen des te geldiger steun te vinden tegen zekere eischen van de oude Hongaarsche conservatieve partij, die altijd eene Magyaarsche suprematie op het oog heeft. Er is dikwerf sprake geweest van de pogingen die zij aanwendt om daartoe te geraken en van de moeite die het aan het ministerie kost om aan hare al te ijdele wenschen te voldoen, schoon het toegeeflijk genoeg geweest is om haar eenige concessien te doen, geschikt om hare nationale eigenliefd te streelen en sommige historische herinneringen te vereeren, waaraan de Magyaren meer gehecht zijn dan men zoude verwachten. Maar, wat zij ook mag doen, nimmer zal zij er in slagen om ten haren gunste het door het geotroijeerde Charter vastgestelde beginsel, te doen veranderen, en wat men ook gezind is om naar aanleiding harer klagten, waarmede zij het ministerie vermoest, te doen, nooit zal dit zóó ver gaan als de hoofden der Magyaarsche partij wel zouden verlangen. Want, daar de Pragmatico Sanctio aan al de provinciën van de beide zijden der Leitha, dezelfde verplichtingen oplegt, is het moeilijk te begrijpen waarom de regten die daaruit voortvloeijen, niet voor alle provinciën gelijk behooren te zijn, en waarom de omstandigheid, dat men eene feudale constitutie bezit, die dagteekent van voor 800 jaar, en die minstens twee eeuwen ter achteren is bij de tegenwoordige eischen der beschaving, — waarom deze bloot toevallige omstandigheid, ten gunste van Hongarije eene geldige reden zoude opleveren, om de ineen-smelting van het oude Hongaarsche staatkundig regt met het nieuwe Oostenrijksche staatkundig regt, te beletten. Wanneer de Magyaarsche partij waarlijk liberale instellingen bezit, die niet het nationaal egoïsme tot voorslag hebben, dan zal zij zich evenmin over deze ineen-smelting te beklagen hebben, als de regering niet zal behoeven te verwijten dat zij haar heeft afgeworpen.

De hoofdreders der partij vooral op het nog hebben, is de suprematie der Magyaarsche taal. Want, niettegenstaande al den eerbied dien de Magyaren kan hebben voor het beginsel van gelijkheid van regten voor alle nationaliteiten, kan hij zich nog niet gewennen aan het denkbeeld, dat in Hongarije de Duitse, Slavische, Serbische, Wallachische taal, evenzeer in gebruik zoude mogen komen als het Magyaarsch, en dat het Duitse, als de taal der centrale administratie, ook in Hongarije tot be handeling der zaken zoude gebezigd worden. Echter is de poging om dat denkbeeld te verwezenlijken niet nieuw, want reeds voor 60 jaar werd zij beproefd door Joseph II, zonder echter toen een noodzakelijke maatregel na eene resolutie te zijn.

De ordonnantie welke daartoe betrekking heeft, is gedagteekend van 18 mei 1784, en belangrijk genoeg om daarvan eenige nitteksels te geven. Sprekende over de Latijnsche taal, die toen de taal was waarin de staatszaken behandeld werden, zegt de groote hervormer:

»Het gebruik eener doode taal, zoo als de Latijnsche, in alle zaken, bewijst genoegzaam, dat de natie nog geen zekeren trap van beschaving bereikt heeft, daar zij stilzwijgend betuigt of dat de nationale taal gebrekkig is, of dat geen ander volk in staat is de taal te lezen of te schrijven.... Wanneer de Magyaarsche taal en in Hongarije en in al de daarbij behoorende landen gesproken werd, dan zoude men zich daarvan ook in staatszaken kunnen bedienen. Maar het is van algemeene bekendheid, dat het Duitse, het Wallachische en het Illyrisch met al hunne talloze dialecten, zoodanig in gebruik zijn, dat het Hongaarsch in geen deele kan beschouwd worden als de algemeene taal. Men kan de behandeling der publieke aangelegenheden in de taal kiezen van het Duitse, waarvan de regering reeds bij militaire en politieke zaken gebruik maakt. De Duitse taal zal derhalve voortaan de officiële taal zijn. Dit is het besluit van Z. M. genomen heeft in het belang en van de eer der Hongaarsche natie, terwijl geenerlei voorstellen hem beletten zullen daaraan uitvoering te geven.»

Die maatregel vond echter zooveel tegenkanting dat hij naderhand moest worden ingetrokken. Schoon er nu meer dan 60 jaar na dat tijdstip verloop en de omstandigheden grootelijks veranderd zijn, blijft het niettemin waar dat de quaestie over de taal

hot moeilijkst nit den weg te ruimen is. Wel is waar is men in Gallicie, waar dezelfde bezwaren bestonden, er in geslaagd haar gedeeltelijk te boven te komen; maar het hechten van den Pool aan zijne taal, is minder het gevolg van nationale ijdelheid, dan wel van gemak, terwijl de Magyaarsch haar tot een geheel exceptioneel punt van nationalen trots maakt, hij die, hoe goed christen ook, zickeen eenen nationalen God voorstelt, want hij zweert bij: *a magyarokistene*, hetgeen wil zeggen »bij den Magyaarschen God.» Die nationale Magyaarsche hoogmoed heeft in Hongarije ook de overige stammen aangestoken. Daarom heeft bij de nieuwe volkstelling naar de verschillende nationaliteiten in Hongarije, een groot gedeelte der Slavische, Duitse en zelfs Serbische bevolking de Magyaarsche nationaliteit terug verlangd en van zijne eigene afstand gedaan, door zich als *Magyaars* in de registers te doen opschrijven.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 24 aug. Het vrij algemeen heerschend gevoelen, dat de revolutionaire partij, ten gevolge der in Duitschland, Frankrijk, Italië en Zwitsersland gelede nederlagen, thans geheel ontmoedigd is, en hare verderfelijke plannen opgegeven heeft, rust ongetwijfeld op eene hoogst gevaarlijke dwaling. In weêrwil der verkregene ondervinding, arbeiden de hoofden der partij onafgebroken en in stilte aan de uitvoering hunner ontwerpen. Zij zenden bij voortdurende missives naar alle gewesten, bijzonder naar Duitschland, in de hoop hunne pogingen door de oneenigheid der regeringen en de ontevredenheid der bevolking begunstigd te zien. Naar men hier met zekerheid weet, is de zetel dier revolutionaire propaganda thans te Londen gevestigd, waar zij, uit bekende redenen, ongemoeid wordt gelaten. Van daar werd onlangs aan de onderscheidene geheime kommittés eene circulaire gerigt, waarin ophelderingen gevraagd en gegeven werden, nopens de meest gepaste stappen, thans in het belang der propaganda te doen, en dezelve levens vermaand worden ontmoedigd in hunne pogingen te blijven volharden. Daarin wordt wijders voorgeschreven zich niet in verbinding te stellen met lieden, die zoo als dit met *Struve*, *Siegel* en consorten het geval was, enkel hunne persoonlijke belangen zoeken te bevorderen. Als een meer vruchtbaar terrein wordt aanbevolen, op de klasse der handwerkslieden, turner-gezelschappen en vrije gemeenten te werken. In Duitschland, bijzonder in het zuidelijke gedeelte, is men reeds meerdere zendingen dier propaganda op het spoor gekomen. In Frankrijk en Italië zullen zij waarschijnlijk mede niet aan de waakzaamheid der politie ontsnappen.

Men schrijft uit Mannheim, dd. 22 dezer, dat, ten einde de verbinding tusschen de beide Rijnrivers zoo spoedig mogelijk te herstellen, niet gewacht is op de hier toe bestelde pontons, maar dat men voorloopig eenige vaartuigen heeft gehuurd, waardoor het mogelijk geworden is, om de schipbrug reeds binnen een paar dagen voor het verkeer te openen.

Bij de opening der zitting van het vredescongres op heden, kondigde de president aan dat weder adressen waren ontvangen, o. a. een van prof. *Biedermann* te Leipzig, die in de tegenwoordige omstandigheden van Sleeswijk-Holstein voor zijn persoon een hinderpaal vond, om het vredescongres bij te wonen, alsmede een ander van den aartsbisschop van Parijs, die zijne sympathie voor de pogingen van het congres uitdrukte en ten slotte een van *Arnold Ruge*. Over art. 5: Het congres verklaart zich bepaald voor het beginsel der niet-interventie en is van gevoelen, dat iedere staat het regt heeft zijne eigene aangelegenheden te regelen, sprak het eerst *Ka-Ga-Gah-Bouch*, vroeger opperhoofd van een stam Amerikaansche wilden en wel met groote toejuiching. Toen hij voor 15 jaren in de bosschen van Amerika leefde, zeide hij, had hij zeker niet gedacht, dat hij eens lid zou zijn van eene vredesdeputatie naar Duitschland. Eene inwendige stem fluisterde hem toe, dat hoe groot ook de vorderingen zijn, welke de menschheid sedert 40 jaren gemaakt heeft, wij en onze kinderen tot een nog veel grootere en meer omvattende taak geroepen zijn; dat de geest der bereidwilligheid en des vredes zich over de geheele aarde verspreiden zullen. De tijd zou komen, waarin de Paus van Rome en alle grooten der aarde deel zouden nemen aan het werk des vredes. Wanneer men de wondervolle uitvindingen der spoorwegen, der telegrafen enz., nagaat, dan moest men bekennen, dat voor den menschelijken geest niets onmogelijk is. Toen hij hier kwam, meende men, dat hij kwam met het zwaard aan de zijde; het was echter de vredespijp, die hij hiermede den president van dit congres ten geschenke aanbod. — De redenaar haalde daarop de pijp te voorschijn en bood ze den president aan, die ze onder een donderend applausissement vertoonde. Ook het slot zijner rede, waarin hij met geestdrift de zegeningen van den algemeenen vrede schilderde, werd met levendige toejuiching aangehoord.

Ook *Emile de Girardin* sprak voor het beginsel van niet-interventie. Geene tusschenkomst is ooit aan het interveniërend gedeelte, of aan het land, tot welks voordeel geïnterveniëerd werd, voordeelig geweest. Frankrijk heeft zich met een enormen schuldenlast bezwaard, en noch bij de volken, noch bij de regeringen dank ingecoost, maar wel smartelijke gewaarwordingen opgewekt. De vrijheid der

drukkers en het spreekgestoelte des redenaars, zijn meer werkzame middelen dan de legers.

Richard Cobden meent in de harten van eenige Duitse vrienden een voorbehoud te lezen tegen de niet-interventie. Tegen eene interventie ten behoeve van een der strijdende partijen in zeker land, zouden zij, meende hij, in het geheel niets inbrengen. Doch het beginsel der niet-interventie moet onvoorwaardelijk worden gehandhaafd. Een paar middelstaten, zoo als b. v. België, Holland, Piemont, moesten zich eens vereenigen, om over de aangelegenheden der groote mogendheden te beraadslagen en protocollen te maken; daardoor zouden de grootere het best in staat geraken, om de belagchelijkheid en onregtvaardigheid hunner inmenging in de aangelegenheden der kleinere staten in te zien. Eene schending van het beginsel der niet-interventie, van de eene zijde, heeft noodzakelijk eene schending van de andere zijde tot gevolg. Hij voor zijn persoon zou, zoo als hij hier voor dit beginsel de hand ophief, ze ook in Engeland tegen iedere schending van hetzelfde verheffen, onverschillig of het Sleeswijk-Holstein of een ander land gold (Toejuiching.)

Na eenige aanmerkingen van den Zweedschen consul aan de Kaap de Goede Hoop, *Wetterstadt*, beklom de President *Jaup*, onder levendigen bijval, het spreekgestoelte. Hij bewijst op geschiedkundige gronden, dat het stelsel van niet-interventie reeds in onderscheidene staten en speciaal in Duitschland, door het bondsbesluit van 1834 was erkend. Art. 5 wordt aangenomen. Bij het vertrek der post duurde de zitting nog voort.

Frankfort, 25 aug. De graaf van *Chambord* begaf zich gisteren van Biebrich, alwaar hij den hertog van *Nassau* een bezoek bragt, naar Ems, van waar hij echter heden avond naar Wiesbaden zal terugkeeren. Het aantal legitimisten aldaar bedroeg eergisteren 583. Gisteren werden aldaar 60 à 80 Fransche boeren uit Vlaanderen en Artois verwacht. Den 22sten werden de uit Bretagne gekomen landlieden, 50 in getal, door den graaf ontvangen aan zijne tafel; de oudste zat aan de zijde van den graaf; het was een van de Franschen, die de landing der Engelschen bij Quiberon in 1790 mede gemaakt hebben. Al de berigten van serenades en bals, dieter cere van den graaf gegeven zouden zijn, zijn verdicht; de graaf heeft alle aanbiedingen van dien aard geweigerd.

Hamburg, 24 aug. Men verzekert, dat van de zijde der Pruisische regering aan het Deensche kabinet eene nota is gerigt, waarin tegen eene schending van het Holsteinsche grondgebied wordt geprotesteerd.

Te Kopenhagen zeide men, dat de Russische admiraal aan het stedenouderschap in Holstein zoude hebben doen weten, geene gewapende schepen met zoogenaamde Sleeswijk-Holsteinsche vlag in de zee te zullen gedoogen, maar dezelve als zeeschouwers te zullen behandelen.

Naar men verneemt, zal de Hanoversche regering eenen bondskommissaris naar Holstein zenden, om tot de bevrediging van dat hertogdom mede te werken.

Weenen, 22 aug. De herhaalde aanvallen, die sedert eenigen tijd tegen de administratie der bank zijn gerigt, en de wijze, waarop deze zich verdedigd heeft, hebben ten gevolge gehad, dat alle partijen het daarin eens zijn geworden, dat de magt dezer administratie eenigzins dient besnoeid te worden. Van daar dan ook, dat sedert eenige dagen eene neiging tot verkoopen bij de houders van actiën der bank te bespeuren is.

Een half-officieel dagblad bevestigt het bericht, dat Oostenrijk in het belang van den handel des Duitschen bonds, welke het op hechte grondslagen wil vestigen, bij Denemarken aandringt op eene opheffing van den Sondtol. De schadevoorstelling daarvoor aan Denemarken, die te hannon, zou tot grondslag hebben het gemiddeld bedrag van eenige achtereenvolgende jaren, na aftrek der kosten van perceptie, gekapitaliseerd tegen 5 pCt.

Weenen, 25 aug. Uit Turijn meldt men van 21 aug., dat de zending van *Pinelli* naar Rome door een half-officieel artikel van de *Risorgimento* bevestigd is. De Koning van Sardinië bevindt zich sedert eenige dagen lijdende en hij is reeds drie malen adergelaten. De minister van Oorlog, de heer *de...*, is te Turijn teruggekeerd. Men wil, dat de aanhangers van *Bianchi-Giovini* eene demonstratie tegen het ministerie willen doen. De heer *Giovini* begeeft zich naar een stadje op de Zwitsersche grenzen.

Berlijn, 24 aug. Gisteren werd in de zitting van het voortloopige vorsten-collegie mededeeling gedaan van de nota's tusschen ons kabinet en dat van Weenen, betreffende de bijeenroeping van den engere raad, het doortrekken van Badensche troepen en nopens het bonds eigendom. Hoe wel deze mededeeling het eenige onderwerp uitmaakte dat aan de orde van den dag was, zoo duurde de zitting toch buitengewoon lang en waren de debatten zeer levendig. De vertegenwoordigers der staten, die aan de Unie getrouw gebleven waren, drukten in bepaalde bevoordingen hunne ontevredenheid uit over de voortdurende tot niets leidende wisseling van nota's, en eischen, dat men eindelijk een aanvang zou maken met handelen. Heden deelt de *Staatsanz.* eenige acten mede.

DENEMARKEN.

In Kopenhagen is de ultra-democratische partij

stort aan het woelen; omtrent sommige punten ver-
klaart zij zich voor het ministerie, maar omtrent
andere er tegen, en in deze dreigt zij hetzelfde groote
mogelijkheden te zullen verwekken. Met de be-
magtiging van het Sleeswijksche heeft zij vrede en
zij wenscht het zelfs in Denemarken ingelijfd te
zien, maar op het Holsteinsche meent zij, dat men
geene aanspraak moet maken, en ten opzichte van
dit laatste hertogdom zijn het voornamelijk Rusland
en Engeland, die de afscheuring van Duitschland
trachten door te drijven. Nu tracht het ministerie
genoemde democratische partij genoeg te geven,
door het Deensche leger zoo lang mogelijk op Slees-
wijksch grondgebied te doen verblijven, het zich
daar te doen bevestigen en aldaar de Holsteinsche
troepen te doen afwachten. Overigens vleit de de-
mocratische partij zich, dat Koning Frederik VII
weldra tot de abdicatie zal komen en de kroon aan
zijn zwakken oom Ferdinand zal overdragen,
onder wiens regering de republikeinsche regerings-
vorm wellicht alle kans zou hebben van wortel te
schieten, en alles voor te bereiden om den troon
door eenen presidents-stoel te doen vervangen.

Altona, 24 aug. Uit sommige omstandigheden
maakt men op, dat de Holsteinsche armee zich ge-
reed maakt aanvullenderwijze te ageren. Zoo is aan
de hospitalen bevel gezonden, dat al de herstelde
militairen zich met den eersten spoortrein naar Rends-
burg hadden te begeven, ten gevolge waarvan dan
ook van hier alleen, 89 manschappen zijn vertrok-
ken. Ook zijn een aantal wagens geroquireerd en
de voorposten zoo ver vooruit gezet, dat eene ont-
moeting met de vijandelijke troepen bijkans niet te
vermijden is. De voorposten staan namelijk tot bij
Breckendorf en Aschöfel, alzo reeds nagenoeg bin-
nen de vijandelijke linie. De Denen laten niemand
meer over de Eider; alle overgangen worden streng
bewaakt, zoodat de communicatie tusschen de be-
volking aan deze en gene zijde, bijna geheel opge-
houden heeft.

BELGIE.

Brussel, 26 aug. De spoortrein van Parijs is
hier heden morgen 2½ ure te laat aangekomen, ten
gevolge van een vrij ernstig ongeluk te Douai. Even
voor de aankomst aan het station aldaar, sprong
de trein met zooveel kracht uit de sporen, dat de
locomotief op eenige zandwagens vloog, die op een
nevenspoor stonden; enkele wagens van den trein
deden hetzelfde. Ten gevolge daarvan hebben ver-
scheidene reizigers vrij ernstige wonden en nog meer-
deren kneuzingen bekomen. De kracht van den
schok sloeg de wielen weg van de locomotief en van
ettelijke wagens. Men kent vooralsnog de oorzaak
van dit onheil niet.

De gekwetsten hebben te Douai moeten blijven;
doch ook verscheidene reizigers, die geen letsel be-
komen hadden, hebben geweigerd verder hunne reis
per spoortrein voort te zetten.

FRANKRIJK.

Parijs, 24 aug. De half-officieele bladen deelen
weder de volgende berichten mede over de reis van
den President der republiek:

Ten 8 ure in den morgen van den 23sten dezer heeft
de President te Straatsburg verscheidene oude officieren
uit de tijden van het keizerrijk ontvangen, die van de
verste plaatsen des departements waren toegesnel
om den neef van hinnen beminden aanvoerder te
komen begroeten. Voorts werden verscheidene depu-
tatiën uit omliggende plaatsen voorgesteld.

Ten half 10 ure begaf de President zich naar het
arsenaal, waarbij hij zijnen weg nam door een aan-
tal straten, die voornamelijk door werklieden be-
woond worden. De houding dezer bevolking, ofschoon
keer bedaad en knel, was echter bekeerd. Na het
arsenaal in oogenschouw te hebben genomen, bezocht
hij het militaire hospitaal; hij ging alles na en ver-
langde de spijzen te proeven, die men den zieken
toediende; over den uitslag van dit onderzoek was
hij zeer voldaan. Geregeld ging hij al de ziekenza-
len door en stelde de decoratie van het legioen van
eer ter hand aan eenen officier, die aldaar ten ge-
volge van een ongeluk eenen been gebroken had.

Meereendeels werd de President op zijnen weg naar
het burgerlijk hospitaal begroet met de kreten *Leve
Napoleon!* Een paar demagogen welke riepen: *Leve
de goede republiek! Leve de socialistische repu-
bliek!* werden gearresteerd. Ook in dat hospitaal
bezoekt hij al de ziekenzaalen; bijzonderlijk heeft hij
zich bezig met een daar liggend werkman, die eenige
dagen te voren bij de voorbereidselen voor zijne
ontvangenis gekwetst was worden. De president liet
hem eene som van 1000 francs ter hand stellen. Ook
nog aan verscheidene andere zieken heeft hij onder-
steuning doen bekomen. Hij besloot zijne wan-
deling door de stad met een bezoek in de geschut-
gieterij.

Later begaf de President zich met zijn gevolg en
de groot-hertogin van Baden naar de hooldkerk,
waar hij door den bisschop, omgeven van diens ge-
heele priesterschaar, ontvangen werd. Na de dienst
werd hij op dezelfde wijze weder teruggelid.

Hij werd in de kerk ritte de geheele stoet
zich naar de Nationale op den weg van Nancy
naar Metz. Hij besloot onder het gelui der
klokken en het geschut van het geschut. Op de
genoemde plaats rangschikte hij de, naar de Presi-

dent afgevaardigde van de groot-hertogin van Baden en
van de autochthonen van Straatsburg.

In den avond te half 8 ure kwam de President te
Sarrebouurg aan. De maire, de stedelijke raad en
andere autoriteiten hadden hem eene mijl buiten de
stad opgewacht. Eenige troepen en nationale gardes
stonden met de muziek bij eene eerepoort geschaard,
die ten opschrift droeg: *Leve Lodewijk Napoleon!*

De laan, die naar Sarrebouurg leidde, was geheel
verlicht met gekleurde lampions, terwijl op al de
omliggende heuvels vreugdeuren werden ontstoken.
De President deed zijne intrede onder het luid gejuich
van de talrijk zamengestroomde menigte. Alle hui-
zen waren schitterend verlicht. Hij stapte af aan
het hôtel der onder-prefectuur, en verscheen ver-
scheidene malen op het balkon om het volk te be-
danken voor deszelfs beleefdheid.

Parijs, 25 aug. Men verzekert, dat de Prins
van Joinville eenen brief geschreven heeft, om officieel
het bestaan van den brief en de gevoelens, welke
hem toegeschreven worden, te ontzenuwen.

— Te Clesiphon heeft men in de bouwvallen van
het oude paleis der Partijische Koningen een stand-
beeld ontdekt in zeer goeden staat, hetwelk men
voor het standbeeld van Artabanus IV, den laatsten
der Arsaciden, houdt.

— Een aantal personen hebben aan den luitenant
Galle het verzoek gericht om met hem eene luchtreis
te doen. Onder deze personen telt men *Horace Ver-
net, Leverrier, de Blainville, Leo de Laborde, dr.
Phillips, kolonel de Laborde* en verscheidene hoofd-
officiëren der marine.

ITALIE.

Uit Rome wordt van den 15den dezer gemeld:

»De tijding van het in hechtenis nemen des aarts-
bisschops *Franzoni* is eergisteren bij de pauselijke
regering aangekomen. Er werd terstond eene ver-
gadering van de kardinalen bijeen geroepen om te
beraadslagen over hetgeen in dezen te doen stond.
Van den eenen kant werd voorgesteld om de excom-
municatie tegen Sardinië uit te spreken; van een
anderen kant om de tusschenkomst der mogendheden
in te roepen, ten einde Sardinië tot gehoorzaamheid
aan den Pauselijken Stoel terug te brengen; doe-
na eene zeer onstuimige zitting, waarin men tot geen
besluit kwam, werd de voortzetting der beraadsla-
ging op den volgenden dag bepaald. Inmiddels was
de tijding ontvangen dat de aartsbisschop eigenlijk
wegens een komplot tegen de veiligheid van den staat
in hechtenis gesteld was en zijne papieren in beslag
genomen waren. Ten gevolge van dit laatste bericht
schijnt men het beter geoordeeld te hebben het ne-
men van een bepaald besluit uit te stellen tot dat
de uitslag van het geregeld onderzoek bekend
zal zijn.

— De Koning van Sardinië was ligt ongesteld,
en onderging tweemaal eene aderlating. Het blad
le Risorgimento van 21 juni zegt echter, dat Z. M.
weder geheel hersteld is.

— Uit Napels schrijft men, dat het proces tegen
de secte, genaamd: *de Italiaansche eenheid*, is ge-
schorst. Waaron, is onbekend.

Volgens de *Conservatoire van Florence*, zou te
Napels eene wet op de drukpers zijn afgekondigd.

In Calabrie ontwaarde men eenige politieke de-
monstratiën; zij die riepen: *»leve de Koning en de
Constitutie!»* werden in hechtenis genomen, maar
onmiddellijk weder losgelaten. Generaal *Nuante*
verklaarde, dat zulk een kreet niet door de consti-
tutie was verboden.

— Te Venetië houdt men zich ernstig bezig met
het gesloten of nog te sluiten handels-tractaat tus-
schen Engeland en Sardinië. Men voorziet daarin
den ondergang des handels in alle steden van mid-
den-Italië, ten gunste van Genua. Die stad zou
vrijhaven worden, en met behulp van Engeland,
haren spoorweg naar Zwitserland doortrekken.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 27 aug. Wij ontvangen heden door
buitengewone gelegenheid het treurige bericht uit Lon-
den, dat koning *Lodewijk Philippe* gisteren morgen
ten half negen ure is overleden. (Hand.)

— Men maakt ons de opmerking, dat op de gis-
teren door ons vermeldde naamlijst van nog levende
zee-officiëren, die aan den slag van Algiers hebben
deel genomen, ook had moeten zijn genoemd de
kapitein ter zee *J. Godsen*. (Hand.)

's Gravenhage, 26 aug. Zijne Majesteit heeft bij
onderscheiden besluiten goedgevonden:

1. den kapitein der 3de klasse *J. P. Brand
Eschautier*, van het wapen der artillerie, thans het
tractement van non-activiteit genietende, op het daar-
toe door hem gedaan verzoek het pensioen te ver-
leenen;

2. den 1sten luitenant der cavalerie *G. A. Wil-
lich*, gedetacheerd bij de Koninklijke militaire aca-
demie, een eervol ontslag uit zijne betrekking bij
die inrigting te verleenen, met bepaling dat hij bij
het wapen waartoe hij behoort zal worden geplaatst;

3. bij de Koninklijke militaire academie te deta-
cheren den 1sten luitenant *R. A. Jackson*, van het
1ste regement dragonders, en

4. te benoemen:
bij het departement van Oorlog tot commissaris,
adjunct-commissaris *A. M. Stobbergh*;

bij de militaire geneeskundige dienst in Oost-Indië,

tot apotheker der 3de klasse den voor die betrekking
opgeleiden *Knechtling* der pharmacie *A. Scharde*.
(Staats Cour.)

's Gravenhage, 27 aug. Men heeft ons verzekerd,
zegt de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode*, dat ook aan
de staatsraden, commissarissen des Konings in Noord-
brabant en Zeeland, de heeren *mr. J. Borret*
en *mr. L. baron van Fredenburch*, eervol ontslag
zal worden verleend.

— Heden middag is er ministerraad gehouden,
waarin, naar wij vernemen, een besluit is genomen
betreffende de benoeming van den gouverneur-gene-
raal voor Neerlands-Indië.

Tiel, den 26 aug. Heden avond ten 7 uren werd
hier eene vergadering van Kiezers gehouden, wel-
ke door bijna 200 Kiezers werd bijgewoond.

Nadat de President de vergadering geopend had
en de notulen der vorige vergadering gelezen en
goedgekeurd waren, ging men over tot het afstem-
men met gesloten briefjes van Kandidaten voor de
keuze van acht leden voor de Provinciale Staten,
voor het Kiesdistrict Elst.

Nadat 167 briefjes ingeleverd en geopend waren,
bleken de stemmen uitgebragt te zijn op de Heeren:

C. de Jongh, te Tiel, 118 stemmen; *mr. N. T.
J. van Everdingen*, te Tiel, 95; *mr. A. Schouten*,
te Waddel, 92; *mr. S. Roos*, te Heteren, 86; *mr.
J. Rau van Cameren*, te Lent, 71; *G. J. P.
van Valburg*, 54; *mr. J. S. Hijnmans*, te Arnhem,
53; *J. van Lutervelt*, te Tiel, 51; *mr. O. C. J.
Hoogendijk van Domselaar*, te Tiel, 50; *C. J. P.
van Zadelhof*, te Wageningen, 47; *mr. H. Dijk-
meester*, te Tiel, 44; *C. Taats*, te Dodewaard,
34; *D. Slingervoet*, te Dodewaard, 29; *mr. W.
F. C. van Lith de Jude*, te Tiel, 23; *jonkvr. P.
A. Reuchlin*, te Tiel, 22; *mr. S. Rink*, te Tiel,
20; *Tengbergen*, te Tiel, 20; *A. Verbrugh*, te
Lienden, 15; *mr. H. van Wessem*, te Tiel, 15;
H. Terwint, te Gent, 12; *Baron van Voorst tot
Voorst*, te Elden, 12; *Mr. B. B. Pitlo*, te Tiel, 9;
B. A. van der Monde, te Bommel, 9; *Baron van
Verschuer*, te Arnhem, 8; *M. van Winsen*, te
Tiel, 8; *Baron van Lijnden van Hemmen*, 7; *mr.
C. C. van Lidth de Jude*, te Tiel, 7; *mr. N. G. Fran-
cken*, te Elst, 6; *Boogaard*, te IJsendoorn, 6; *Z. de
Jongh*, te Tiel, 5; *D. de Rooij*, te Maurik, 4;
P. J. Campagne, te Tiel, 4; *M. J. Versteegh*,
te Kerk-Avesaath, 3; *B. Formijne*, te Varik, 3;
A. Caron, te Tiel, 3; *W. de Blank*, te Tiel, 3,
terwijl de overige op eenige andere vermeld waren.

Nadat aan den Heer Voorzitter, *mr. C. C. van
Lidth de Jude*, was opgedragen om de kiezers op
nieuw op te roepen, indien dit bij eene herstem-
ming noodig mocht zijn, ging de vergadering uiteen.
(T. S. & A. W.)

† **Wageningen, 27 aug.** In eene vergadering van
kiesgeroegdigden te dezer stede, gehouden 24 augustus
h., is men overgegaan tot eene voorloopige verkie-
zing van een kandidaat voor het lidmaatschap der
Provinciale Staten, inmers voor zoo veel men be-
kende deze stad te kunnen vertegenwoordigen, want
bij van 67 tegenwoordige kiezers op zich vereenigd
hebben de heeren *C. J. P. van Zadelhoff* 49 stem-
men, *mr. D. A. Bisdom* 23, *J. L. O. de Swart* 17,
J. Kuyk 15, *mr. C. R. F. Braams* 10 en de hee-
ren *J. van Rijn* en *P. A. de Veer*, elk 4 stem-
men, *mr. H. B. van Daalen*, *J. H. Jato's* en
J. Wertheim, elk 2 stemmen, terwijl nog op elk
van een vijftal andere heeren eene stem werd uit-
gebragt.

Arnhem, 28 aug. Wij zijn verzocht het volgende
bericht, in ons No. van heden op te nemen:

Zutphen, 26 aug. 1850.

»Met inachtneming der berichten, bij *W. J. Thieme*,
uitgever der *Zutphensche Courant*, ingekomen,
wordt medegedeeld: dat de meeste stemmen hebben
verworven en mitsdien bepaaldelijk als kandidaten
voor de Provinciale Staten worden voorgesteld, de
acht navolgende heeren:

Dr. A. Brants, te Gorssel.
G. W. van der Peltz, te Epe.
Mr. H. J. Ardesch van Hamel, te Warnsveld.
Mr. J. J. B. van Hasselt, te Bunde.
Mr. P. S. Op ten Noord, te Zutphen.
Mr. C. H. van Rhemen, te Bruvuren.
Mr. M. J. van Loben Sels, te Zutphen.
Mr. H. J. Thoof, te Zutphen.

Deze kandidaten verdienen de meeste aanbeveling.

Aan de leden der vrijzinnige kiezers-vereeniging van het kiesdistrict Arnhem.

Het hoofdbestuur der vereeniging maakt aan de
leden bekend, dat, na de samenstelling der
provisioneele kandidaten voor het lidmaatschap der
Provinciale Staten van Gelderland, de
kandidaten voor die betrekking door de
leden zijn voorgesteld, waarmede men
gevuld, zoodat daarop, in alomtegenwoordige
zitting, het hoofdbestuur der vereeniging te be-
denken was stemmen.

De heeren *mr. J. H. C. Borssevain*, te Arnhem;
mr. J. H. C. Borssevain, te Arnhem;
dr. A. Brants, te Gorssel;

MR. D. W. G. J. H. BARON BRANTSSEN VAN DE ZIJP, te Arnhem; 1807

MR. H. W. BARON VAN DORTH TOT T MEDLER, te Arnhem;

MR. A. DULLENT, te Arnhem;

MR. G. EVERTS P.Z., te Arnhem;

MR. J. J. VAN HASSELT, te Arnhem;

MR. C. P. HENNY, te Arnhem;

MR. HOK ANKERSMIT, te Apeldoorn;

MR. JHR. L. C. J. VAN NISPEN, te 's Heerenberg en

MR. L. A. J. W. BARON SLOET, te Arnhem;

De ten gevolge eener opgave van het departement Rinkub;

de heeren: J. BACKER, te Oosterbeek;

MR. H. S. BACKER, te Apeldoorn;

MR. J. P. J. T. BRANTSSEN VAN RHEDEROORD, te Rheden;

A. VAN DAALEN, te Bennekom;

A. LIESE, te Apeldoorn, en

MR. T. BARON VAN VERSCHUER, te Arnhem;

De ten gevolge van een schriftelijk voorstel van twee of meer leden,

de heeren: G. H. ANDRES, te Arnhem;

MR. H. BACKER, te Oosterbeek;

MR. J. H. G. BOISSEVAIN, te Arnhem;

J. J. VAN BRAAM, te Arnhem;

DR. A. BRANTS, te Gorssel;

MR. D. W. G. J. H. BARON BRANTSSEN VAN DE ZIJP, te Arnhem;

A. CREMER, te Driel;

A. VAN DAALEN, te Bennekom;

MR. G. VAN ECK, te Arnhem;

MR. P. J. EVERINK BUSGERS, te Arnhem;

MR. G. EVERTS P.Z., te Arnhem;

P. G. G. GUIJOT, te Nijmegen;

MR. J. J. VAN HASSELT, te Arnhem;

MR. C. P. HENNY, te Arnhem;

MR. J. M. DE KEMPENAEER, te Arnhem;

J. KERKHOVEN, te Twello;

MR. P. F. A. KEMPELAAR, te Arnhem;

G. KETS, te Rosendaal;

MR. H. KRETSCHMAR VAN VEEN, te Ellekom;

MR. H. BARON VAN LYNDEN, te Velp;

MR. C. H. BARON VAN RHEMEN VAN RHEMENSCHUIZEN, te Brummen;

MR. A. A. ROUKENS, te Arnhem;

MR. J. W. SCHIFF, te Arnhem;

MR. W. H. TAAY, te Arnhem;

H. VERBURGT, te Arnhem;

MR. T. BARON VAN VERSCHUER, te Arnhem;

MR. W. F. H. BARON VAN WASSENAAR TOT CATWIJCK, te Bennekom, en

MR. G. J. ISSSEL DE SCHEPPER, te Arnhem.

Verder herinnert het hoofdbestuur de leden der vereeniging aan de vergadering, te houden in *Mutua's Saal* op donderdag den 29sten dezer, des namiddags te vijf en een half ure, alwaar tot de keuze van een aantal kandidaten uit de bovenstaande lijst zal worden overgegaan.

Arnhem, 28 augustus 1850.

Namens het Hoofdbestuur:

J. H. G. BOISSEVAIN, *Ondervoorz.*

C. P. HENNY, *Secretaris.*

De verkiezing van den heer dr. W. R. baron VAN HOEVELL, tot lid der Tweede Kamer.

Groot en veel zijn de voordeelen, welke deze koloniën in vroeger tijden aan het moederland hebben verschaft, en ook thans worden dezelve zoo belangrijk geacht, dat Nederland, zonder haar bestaan, spoedig zoude vallen.

Wel heeft men dit in de laatste jaren ingezien, doch nimmer is dit punt zoo dikwijls ter sprake gebracht als in deze oogenblikken, nu de ministers zulks openlijk aan 's lands volksvertegenwoordigers hebben verklaard.

Het is derhalve een pligt, een dure pligt, die op ieder rust, welke het wel met zijn vaderland meent, alles aan te wenden, wat strekken kan om de welvaart, den voorspoed en het geluk van Indië te bevorderen, daar hierdoor tevens Neerlands welvaart vermeerderd.

Van dit beginsel uitgaande, vermeen wij voornamelijk de natie te moeten oproepen, om meer en meer hare aandacht op deze gewesten te vestigen. In de laatste jaren is, bij vergelijking met vroeger, wel de belangstelling in Indië toegenomen, doch men moet zich beklagen, dat de kennis van deze bezittingen over het algemeen toch zoo gering is, dat bijna niemand in Nederland er met grond over oordeelen kan.

't Was daarom een streelend genoegen voor ons, toen wij voor ongeveer een jaar uit de couranten vernamen, dat de heer VAN HOEVELL in een der districten van de provincie Groningen, door het volk, voor lid der Tweede Kamer in aanmerking was gebracht, en ofschoon hij toen niet als afgevaardigde is gekozen, vonden wij daarin een bewijs, dat de natie, langzamerhand het hooge belang inziende, dat voor haar in de koloniën gelegen was, meer en meer hare oogen op mannen zoude slaan, die de Staten-Generaal over de Indische aangelegenheden zouden kunnen voorlichten.

Het door de provincie Groningen gegeven voorbeeld, vond echter in Holland geene navolgers. — In onze groote steden, waar nog eenige overblijfselen van onze vroegere grootheid worden aangetroffen, en die dit dan ook bijna alleen aan den handel met Indië verschuldigd zijn, schenen de kiezers geen acht op den heer v. H. te slaan, ofschoon ook verscheidene dagbladen openlijk zijne partij trokken. In het 8ste district van Gelderland begonnen echter zich krachtige stemmen ten voordeele van den heer v. H. te verheffen, met dat gevolg, dat hij tot afgevaardigde werd benoemd. — Wij zijn getuigen geweest van de vreugde, die bij het bekend worden dezer tijding velen alhier bezielde; openlijk hoorde men er echter weinig van; ieder is bevreesd iets ten voordeele van iemand te zeggen, die zich het ongenoegen van het gouvernement op den hals heeft gehaald; maar groot is het aantal in Indië, dat den man op hoogen prijs stelt, die getoond heeft geld en aanzien niet te achten, wanneer zijne eer aangerand wordt, en wij kunnen de plegtige verzekering geven dat in de binnenkamers de naam van VAN HOEVELL met eerbied wordt uitgesproken.

Zou echter de heer v. H. die benoeming aannemen? Dit was de vraag, die ieder bezig hield. — Immers eenige dagen na zijne verkiezing te Zalt-Bommel, werd het Indisch besluit, waarbij hem een eervol ontslag was verleend als predikant te Batavia, door Z. M. den Koning ingetrokken, en hij als predikant met verlof in Nederland beschouwd. Hierdoor was een openlijk bewijs gegeven, dat Z. M. de door den heer v. H. tegen het Indisch bestuur ingebrachte klagten als gegrond aanmerkte; hierdoor werd in de oogen van het algemeen de heer v. H. in zijn eer hersteld, want de ongunstige rapporten van het Indisch gouvernement over dien heer waren niet onbekend gebleven; hierdoor was hem weder de weg geopend herwaarts terug te komen en in het genot te geraken van een tractement van meer dan 1000 's lands.

Nam hij evenwel die benoeming tot afgevaardigde aan, dan moest hij die geldelijke voordeelen waarvel zeggen; dan moest hij afzien van eene betrekking, waarin hij steeds met den meesten lof is werkzaam geweest, om daaraan eenige andere op te vatten, geheel onzeker; want wie zal hier kunnen zeggen, of hij later weder herkozen zal worden.

Zoo veel mogelijk was hier dan ook het gerucht verspreid, dat v. H. naar Indië zoude terugkeeren; men trachtte het denkbeeld ingang te doen vinden; dat v. H., nu hij eenmaal in zijne eer was hersteld, nu hij voor zich recht in Nederland had gekregen, zich niet niet meer om de aangelegenheden der Indische ingezetenen zoude bekommeren, en nu zijn wensch vervuld ziende in het genot van een ruim bestaan, zijn leven verder in Indië zoude slijten.

Zij echter, die v. H. kennen, die weten, dat het niet alleen zijn eigenbelang, maar voornamelijk het welzijn van deze koloniën is geweest, dat hem de reis naar Europa heeft doen ondernemen, zij beschouwen zijne keus niet twijfelachtig en waren overtuigd, dat hij aan de stem van het eigenbelang geen gehoor zoude geven.

En hun vertrouwen is niet beschaamd; want de laatste mail bracht ons de tijding, dat hij zijn ontslag als predikant te Batavia heeft ingediend, om, ingevolge de grondwet, in 's lands vergaderzaal zitting te kunnen nemen.

Wij beschouwen het optreden van den heer v. H. als een gewichtig tijdstip voor Indië; zijne liefde tot dit land, zijn helder verstand, zullen er zeker veel toe bijdragen, om de natie, bij het herzien van het beleid op de regering, bij het regelen van het muntstelsel, bij quaestien omtrent onze politieke aangelegenheden in Indië enz. voor te lichten.

Veel verwachten wij van hem; moeilijk en zwaar zal zijne taak zijn; doch al beschouwt menigeen ook het nu reeds door v. H. in het belang van Indië verrigte, als nietig en onbeduidend, het nageslacht zal stellig zijn naam in eere houden. — Hij toch heeft gedurende zijne tien arige loopbaan in Indië steeds openlijk de vele gebreken afgekeurd, die sedert jaren en jaren in de wijze van bestuur bestaan; hij heeft reeds sedert jaren op verbetering van onderwijs aangedrongen; hij is steeds te velde getrokken tegen het besluit, krachtens hetwelk zij, die hier geboren en niet in Nederland zijn geweest, tot geene hooge ambten kunnen geraken. Hij zag met zijnen helderen geest de kloof, die hierdoor zoude ontstaan tusschen Nederlanders in Nederland geboren en Nederlanders in Indië geboren. Toen vond echter zijne stem geen ingang; nu echter de uitkomst zijne juiste inzichten heeft doen kennen, nu het gouvernement thans (en wij schrijven het met genoegen), een begin maakt met de verbetering van het onderwijs, nu twifelen wij niet, of de Staten-Generaal zullen krachtig den heer v. H. ondersteunen en met hem van gevoelen zijn, dat de beginselen, naar welke Indië tot nog toe is bestuurd, noodzakelijk eene wijziging moeten ondergaan en den geest des tijds moeten volgen.

Wij wenschen hartelijk dat 's lands vertegenwoordigers zoodanig mogen gezind zijn; wij wenschen dit niet alleen in het belang van Indië, maar voornamelijk in het belang van Nederland; wij vertrouwen, wij durven het verzekeren, dat daardoor de band, die Indië aan Nederland hecht en welke, (het smart ons het te bekenen) in de laatste jaren losser is geworden, sterker zal toegehaald worden en dat de gegronde grieven, die zich thans nog in Indië tegen Nederland verheffen, zullen verminderen. — Wij verwachten veel van WILLEM III, die eenige maanden na zijne troonsbeklimming, het bewijs heeft geleverd, dat ook Indië's ingezetenen recht in Nederland kunnen krijgen; wij prijzen den minister van Koloniën, die tot dergelyk besluit het voorstel heeft gedaan, doch bovenal brengen wij hulde toe aan de ingezetenen van Zalt-Bommel, die getoond hebben dat zij en Neerlandsch én Indië's belang inzien.

Moge het voorbeeld van deze plaats, voor grooter steden niet verloren gaan!

Batavia, December 1849.

Enige ingezetenen van Batavia.

DRUKFEIL.

In de *Beschouwingen over een raad van Marine*, voorkomende in ons nummer van den 25sten dezer, staat: »Een minister die niet uit de Marine is voortgekomen, brengt daaruit ook niet de voordeelen, eigen aan elk metier, mede.» Het hierin voorkomende »voordeelen» moet zijn »vooroordeelen».

Advertentien.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, in den onderdom van ruim 59 jaren, onze veel geliefde Moeder en Behuwdmoeder, Vrouwe **HENRIETTA MARIA BROEKHUIZEN**, Weduwe den WelEd. Heere **BARTHOLDUS JOHANNES SCHWIFERS**. Den kortstondig en smartelijk tijden maakte een einde aan haar voor ons zoo dierbaar leven.

WAGeningen, 28 Augustus 1850. *H. BERSFORD SCHWIERS, Mede namens mijne Broeders en Zusters.*

+++ **BURGEMEESTER EN ASSESSOREN DER GEMEENTE APELDOORN**, zijn voornemens op Maandag den 2den September aanslaande, 's middags te 12 ure, op Raadhuis aldaar aan te besteden:

Het BOUWEN eener ONDERWIJZERS-WONING in de Buurtschap Urteld, bezijden de school aldaar;

en waarvan bestek en tekening ter visie liggen, op het Raadhuis te Apeldoorn, alwaar tevens de vereischte inlichtingen te bekomen zijn.

Apeldoorn, 22 Augustus 1850.

Burgemeester en Assessoren voornoemd, **BAS BACKER**, Ter ordonnantie, **A. R. VAN ALEN**.

Waterhoogte te Arnhem. 28 Aug. 2 El 2 Palm O Duid; gew. 5 D. gev. O D.

Ingezonden stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Met de in het laatst der maand december 1849 van hier vertrokken mail, is aan de redactie van het *Handelsblad* gezonden, het hiernevens gevoegd stukje over de verkiezing van den heer VAN HOEVELL tot lid der Tweede Kamer.

Tot dus ver heb ik niet gezien, dat hetzelfde in uwerzinnig dagblad is opgenomen.

De reden hier van is mij niet bekend; wellicht dat de persoon aan wien het was ingesloten, het niet heeft bezocht, of dat de redactie van het *Handelsblad* het niet heeft willen plaatsen, omdat er geen geleidebrief bij was, waaruit haar de naam van den steller konde blijken.

Ten einde dus deze laatste zwarigheid, welke misschien ook voor UWEd. zoude bestaan, uit den weg te ruimen, heb ik de eer UWEd. mede te deelen, dat ik (1) het bijgaand stukje opgesteld heb in tegenwoordigheid van eenige mijner vrienden, welke allen de zaak van den heer v. H. zeer zijn toegeedaan; (2) dat UWEd. het in uw veel gelezen blad, 't welk zich mede dikwijls gunstig jegens den heer v. H. heeft doen kennen, willen opnemen, dan zal UWEd. mij en mijne vrienden hier zeer verplichten.

Ik weet wel dat er thans na de verkiezing van den heer v. H. reeds veel tijd is verlopen, maar beschouw toch dat het spreekwoord »Beter laat dan nooit» geheel van toepassing is, te meer om de ingezetenen uit dit stukje zullen kunnen zien, dat hier in Indië hunne keus is te maken.

Arnhem, 28 Augustus 1850.

De redactie van de schrijvers die zich aan ons heeft doen kennen, wordt, op zijn verzoek, niet medegedeeld.

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nummers 10 cents. Advertentien van een tot vijf regels f 100 voor elken regel, daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIERIE, Boekdrukker.